

Landbruksdirektoratet
Postboks 56
7701 STEINKJER

Deres ref

Vår ref
25/2160-

Dato
12. juni 2026

Utmåling av tilskudd sykdomsavløsning når Nav ikke utbetaler sykepenger

Vilkårene for å motta tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. er fastsatt i «Forskrift om tilskot til avløsning ved sykdom og fødsel mv.». Det kan gis tilskudd ved bondens egen sykdom, dersom personen som det blir søkt tilskudd for er yngre enn 70 år og er sykmeldt fra arbeid i foretaket. Sykmelding er et grunnlag for Navs saksbehandling om utbetaling av sykepenger. Det er imidlertid ikke et vilkår for å få tilskudd til avløsning ved sykdom at personen mottar sykepenger.

Dersom personen det blir søkt tilskudd for og jordbruksforetaket oppfyller vilkårene, skal tilskuddet utmåles med grunnlag i bestemmelsene som er fastsatt i jordbruksavtalen om ordningen. Først beregnes det et tilskuddsbeløp ut fra foretakets produksjonsomfang multiplisert med satsene som gjelder hhv. per dyr og per dekar planteproduksjon. Fra dette beløpet skal tilskuddsmyndighet trekke fra *«det den personen som avløses får, eller kan få, i stønader fra Nav ved sykdom, uførhet (skade), svangerskap, fødsel og foreldrepermisjon,...»*¹.

Dersom jordbruksforetak imidlertid velger å ikke søke om sykepenger fra Nav, vil det ikke være ytelser fra Nav som kommer til fradrag fra beregnet avløsertilskudd. Med en slik tilpasning kan foretakene derfor eventuelt omgå samordningen. For å unngå dette har avtalepartene i jordbruksavtalen fastsatt at før beregnet avløsertilskudd utbetales, skal det skje en samordning mot det beløp vedkommende får, eller kan få, i ytelser fra Nav.

Tilskuddsmyndighetens mulighet til gjennomføring av denne samordningen, hvor sykepengebeløpet kommer til fradrag fra beregnet avløsertilskudd, krever at det foreligger et

¹ Jordbruksavtale 2025-2026, kap. 9.2.

vedtak om sykepenges fra Nav. Dersom Nav avslår vedkommendes søknad om sykepenges, er det ingen stønad å trekke fra tilskuddet.

Det er kommunen som fatter vedtak om utmåling av avløsertilskuddet. Da regelverket ble fastsatt i 2014, ble det lagt til grunn at tilskuddsmyndighet på kommunenivå gjennom å kontakte det lokale Nav-kontoret, kunne få informasjon om hvilket beløp vedkommende jordbruksforetak kunne ha fått dersom søknaden om sykepenges ikke hadde blitt avslått. Det viser seg imidlertid at tilskuddsmyndighet i flere tilfeller ikke har fått informasjon fra Nav om potensielt sykepengebeløp i denne type saker.

Landbruksdirektoratet anslår at tilskuddsmyndighet får om lag ti slike saker per år til behandling, og har bedt departementet vurdere hvordan slike saker bør følges opp. Dette både for å unngå at bestemmelsene om samordning omgås, og for å få lik oppfølging av sakene på kommunenivå.

Etter gjeldende regelverk for tilskudd ved sykdomsavløsning medfører ikke manglende utbetaling av sykepenges fra Nav grunnlag for avslag på søknad om tilskuddet. Departementet finner imidlertid at en slik løsning vil representere en innstramming av ordningen, og at dette derfor ikke bør fastsettes som ny regel for disse sakene.

Maksimal utbetaling av sykepenges fra Nav er 6 ganger folketrygdens grunnbeløp, som fra 1. mai i år tilsvarer 819 294 kroner. Et alternativ kan derfor være at tilskuddsmyndighet ved utmåling av avløsertilskuddet i slike saker, skal trekke et beløp, «standardfradrag», tilsvarende 6 G fra beregnet tilskudd. Gjennomsnittlig sykepengegrunnlag for de som søker om avløsertilskudd ved sykdom er imidlertid lavere enn 6 G. Dette kan tilsi at et slikt «standardfradrag» bør være lavere enn 6 G. I vurderingen av nivået på standardfradraget må det imidlertid også hensyntas at maksimal dagsats for ordningen kan være vesentlig høyere enn nivået på sykepenges per dag. Dette innebærer at utbetalingen av avløsertilskuddet kan bli høyt også ved lavere/midlere sykepengegrunnlag og et relativt høyt standardfradrag.

Nivået på standardfradraget kan dels ses på som en gjennomsnittsbetraktning, men nivået bør settes noe høyere enn faktisk snitt for alle søkere. Dette for å søke å unngå den spekulasjon som et lavt standardfradrag kan medføre sammenlignet med det fradragsnivået foretakene ville fått dersom de hadde søkt om sykepenges fra Nav.

Ved bruk av et standardfradrag for å løse denne samordningsproblematikken, vil man ikke kunne oppnå like stor presisjonsgrad på fradragsnivået som et vedtak fra Nav kunne gitt. Men med bruk av et slikt standardfradrag oppnår man likevel et nødvendig grunnlag for tilskuddsmyndighetens saksbehandling.

Departementet legger til grunn at bruk av et standardfradrag ikke medfører behov for å endre tilskuddsforskriften eller jordbruksavtalens bestemmelser om ordningen. Standardfradraget gir kun en nødvendig avklaring til hvordan tilskuddsmyndighet kan ha en forvaltningspraksis

som samsvarer med avtalens bestemmelser. Alternativet til en slik løsning kunne vært å avslå søknader der det ikke foreligger vedtak om sykepenger fra Nav.

Med grunnlag i vurderingene over fastsetter Landbruks- og matdepartementet at tilskuddsmyndighet i tilfeller der Nav ikke har truffet vedtak om sykepenger, skal bruke et «standardfradrag» tilsvarende 5 G som grunnlag for samordningen. Departementet legger til grunn at med bruk av et «standardfradrag» på 5 G gis forvaltningen mulighet til å oppfylle avtalebestemmelsen om at tilskuddsmyndighet skal trekke fra *«det den personen som avløses får, eller kan få, i stønader fra Nav..»*.

Det kan være flere årsaker til at Nav ikke har truffet vedtak om sykepenger, som manglende søknad, fristen for å søke er overskredet mv. Hvordan tilskuddsmyndighet skal følge opp søknad om sykdomsavløsning i de ulike tilfeller hvor vedtak fra Nav mangler, kan derfor variere. Departementet legger derfor til grunn at direktoratet i rundskriv fastsetter nærmere retningslinjer for oppfølgingen av slike saker.

Med hilsen

Nils Øyvind Bergset (e.f.)
avdelingsdirektør

Håkon Grotli
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Norges Bondelag
Norsk Bonde- og Småbrukarlag